

приємства в системі галузевого управління, виокремив такі властивості їх правосуб'єктності: 1) адміністративна правоздатність підприємства пов'язана з владною діяльністю, хоча її носіями далеко не завжди виступають суб'єкти, які володіють повноваженнями державного характеру; 2) права й обов'язки, які становлять зміст адміністративної правосуб'єктності підприємства, реалізуються в організаційних, управлінських відносинах; 3) адміністративна правосуб'єктність підприємства закріплюється в нормах адміністративного права й реалізується в адміністративно-правових відносинах; 4) адміністративна правосуб'єктність відіграє трансмісійну роль, у процесі її реалізації застосовуються цивільні, трудові, фінансові та інші правовідносини [17, 54].

Враховуючи викладену думку А.П. Альохіна, можемо казати, що особливостями адміністративної правосуб'єктності, які притаманні всім суб'єктам адміністративного права, також юридичним особам, є: те, що вона (правосуб'єктність) реалізується в умовах владовідносин, хоча й не завжди пов'язана з реалізацією державної влади (наприклад, коли йдеться про управлінські відносини на внутрішньоорганізаційному рівні юридичної особи); головним способом реалізації адміністративної правосуб'єктності є відносини субординації (підпорядкування), де юридична особа може виступати і як керуючий, і як керований суб'єкт. У деяких випадках досліджувана правосуб'єктність може здійснюватися в умовах відносин координації; адміністративна правосуб'єктність і пов'язані з нею права й обов'язки дуже часто виконують, так би мовити, опосередковуючу (обслуговуючу) функцію, або, як зазначалося вище, трансмісійну роль для інших правовідносин (так, скажімо, трудові відносини у сфері державної служби дуже тісно пов'язані та переплітаються з адміністративно-правовими).

Тож юридичні особи хоча і є штучними, тим не менш повноцінними суб'єктами адміністративного права, мають у зв'язку з цим відповідні права й виконують обов'язки. Значення виокремлення в межах адміністративного права юридичної особи як його суб'єкта полягає ще й у тому, що більшість державних органів і органів місцевого самоврядування, які є основними виконавцями управлінських (адміністративних) завдань і функцій, являють собою колективні суб'єкти, значна частина яких має статус юридичних осіб.

Література

1. Административное право Украины. - 2-е изд., перераб. и доп. [Учебник для студентов высш. учеб.

заведений юрид. спец. / Ю.П. Битяк, В.В. Богуцкий, В.Н. Гаращук и др.]; Под ред. проф. Ю.П. Битяка. - Х.: Право, 2003. - 576 с.

2. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Административное право Украины: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 544 с.

3. Философский словарь / Под ред. М.М. Розенталя и П.Ф. Юдина. - М.: "Политическая литература", 1962. - 544 с.

4. Новейший философский словарь / Сост. А.А. Грицанов. - Мн.: Изд. В.М. Скакун, 1998. - 896 с.

5. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов - М.: Сов. Энциклопедия, 1983. - 840 с.

6. Еллик Г. Общее учение о государстве. - С.-Пб., 1908. - 210 с.

7. Чечот Д.М. Субъективное право и формы его защиты. - Л.: Изд-во ЛГУ, 1968. - 124 с.

8. Бахрах Д.Н. Административное право: Учебник для вузов. - М.: Издательство ВЕК, 1999 - 368 с.

9. Павлов Д.М. Административное право: Загальна частина: Конспект лекцій. - К.: МАУП, 2007. - 136 с.

10. Административное право Украины: Учебник / Под общей ред. С.В. Кивалова. - Х.: "Одиссей", 2004. - 880 с.

11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України, 2003, NN 40-44, ст. 356.

12. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / Д.В. Боброва, О.В. Дзера, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. - К.: Юрінком Інтер, 1999. - 864 с.

13. Стариков Ю.Н. Курс общего административного права / Юрий Николаевич Стариков. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФА М), 2002 - Т. 1: История. Предмет. Нормы. Субъекты. - 2002. - 728 с.

14. Манохин В.М. Российское административное право: Учебник. - М.: Юрист, 1996. - 359 с.

15. Административное право Украины. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). - К.: Видавництво "Юридична думка", 2004. - 584 с.

16. Алексеев С.С. Общая теория права: В 2-х т. - М., 1982. - Т. 1. - 390 с.; Т. 2. - 420 с.

17. Костів М.В. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб та особливості її реалізації в адміністративно-деліктних відносинах: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 // НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. - К., 2005. - 225 с.

Русецький А.А.,

Міжнародний університет бізнесу і права
Надійшла до редакції 18.09.2012

УДК 342.9

АКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Головною метою адміністративної реформи є поетапне створення такої системи державного управління, яка забезпечить становлення України як високо розвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, дозволить їй стати впливовим чинником у світі та в Європі. Її метою є також формування системи державного управління, яка стане близькою до потреб і запитів людей, а головним пріоритетом її діяльності буде служіння народowi, національним інтересам [1]. У процесі реалізації встановленої мети акти державного

© О.О. Харенко, 2012

Харенко О. О.
управління є відправною точкою й механізмом забезпечення цієї реформи, оскільки саме в них містяться правові приписи, що поширюються на різних суб'єктів управлінських відносин.

Слід зазначити, що питанням правового змісту, ознак, класифікації, наслідків застосування актів державного управління було приділено багато уваги теоретиками права та вченими-адміністративістами, у тому числі А.І. Єлістратовим, Р.Ф. Васильєвим, С.С. Алексєєвим, Д.М. Бахрахом, В.М. Манохіною, С.Д. Хазановим, Ю.М. Оборотовим, П.М. Рабіновичем, Ю.П. Битяком,

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС

В.Б. Авер'яновим, С.В. Ківаловим, Л.Р. Білою-Тіуною, Л.А. Міцкевич, О.О. Томкіною, О.І. Гриценком, В.П. Горбатенком, О.Ф. Скакун, Р.М. Ширшиковою, Ю.І. Бірченком, В.К. Колпаковим та ін.

Для повного й об'єктивного аналізу правового змісту поняття "акт управління" варто навести зміст наукових визначень і авторських позицій теоретичного-правового та адміністративістського спрямування, зазначивши при цьому, що в теорії права акти управління розглядаються й висвітлюються у відповідних наукових роботах як складна й неоднозначна правова категорія, що пояснюється різним сприйняттям форми й змісту правового акта.

У своїх дослідженнях В.К. Колпаков підтверджує зазначену тезу, що визначення поняття актів управління - одна з найскладніших проблем сучасного адміністративного права [2, 105], оскільки в юридичній літературі не склалось єдиного підходу й визначаються вони, по-перше, як форми управлінської діяльності держави; по-друге, як документи, що виходять від компетентних органів; по-третє, як владні дії державних виконавчо-розпорядчих органів [2, 105].

Зважаючи на те, що акти розглядаються як невід'ємна складова або прояв державного управління, яке визначається як державна діяльність, що має організуючий, виконавчо-розпорядчий і підзаконний характер [3, 6], актам управління також властиво є підзаконність, яка означає, що акт має відповідати всім вимогам правових актів, які мають вищу юридичну силу.

Л.А. Міцкевич, досліджуючи багатоаспектність і складність організації та функціонування органів державного управління, приділяючи особливу увагу одній із правових форм діяльності органів державної влади, а саме правотворчій, у своїх роботах називає зазначену категорію "правовий акт державного управління" і визначає його як "підзаконне, офіційне, односторонньо-владне рішення (волевиявлення), прийняте органом виконавчої влади (або іншим суб'єктом державного управління), у встановленому порядку в межах своєї компетенції, виражене в передбаченій законом формі, яке породжує юридичні наслідки у вигляді адміністративно-правових норм або правовідносин" [4, 127].

С.В. Ківалов і Л.Р. Біла-Тіунова акт вираження владної волі називають "актом державного управління" і визначають його як "підзаконний, офіційний юридичний документ, прийнятий суб'єктом державного управління, оформлений відповідно до норм права, який передбачає одностороннє владне волевиявлення й тягне за собою певні юридичні наслідки" [5, 63].

О.Ф. Скакун у своїх дослідженнях виокремлює підзаконні нормативно-правові акти, під якими розуміє "акти, які видаються відповідно до закону, на підставі закону, для конкретизації законодавчих розпоряджень та їх трактування або встановлення первинних норм" [6, 334]. При цьому автор пояснює, що підзаконність нормативно-правових актів не означає їх меншої юридичної обов'язковості. Вони мають необхідну юридичну чинність. Правда, їх юридична чинність не має такої ж загальності й верховенства, як це властиво законам. Проте вони посідають важливе місце в усій системі нормативного регулювання, оскільки забезпечують виконання законів шляхом конкретизованого нормативного регулювання всього комплексу суспільних відносин" [6, 334].

Ю.М. Оборотов серед сукупності правових актів виокремлює підзаконні нормативно-правові акти як акти, "які приймаються уповноваженими суб'єктами на

підставі та для виконання законів, в яких встановлені загальні правила поведінки. Цей різновид актів охоплює найрізноманітніші нормативні приписи - від актів Верховної Ради України, Президента, Кабінету Міністрів до актів місцевих органів влади та управління" [7, 126].

П.М. Рабінович підзаконні нормативно-правові акти розглядає як "нормативні акти компетентних органів, що видаються на підставі закону, відповідно до закону і для його виконання" [8, 80].

Отже, узагальнюючи викладене, можна виокремити такі ознаки актів управління: по-перше, акт управління є правовою формою державного управління; по-друге, має вольовий характер; по-третє, є підзаконним, що означає, що він повинен відповідати всім вимогам законів та інших актів вищих органів як за змістом, так і за порядком видання й формою закріплення; по-четверте, має державно-владний характер, що допомагає відокремити його від інших управлінських дій і правових актів; по-п'яте, акт управління приймається уповноваженим суб'єктом державного управління; по-шосте, змістом акта управління є правила поведінки у сфері державного управління; по-сьоме, прийняття акта управління тягне за собою правові наслідки.

Зважаючи на наведене, ознаки акта управління за характером можна поділити на змістовні, формальні й процесуальні. Під останніми слід розуміти такі властивості, які допомагають виокремити особливість акта управління шляхом визначення відмінностей у процесі його прийняття.

Серед процесуальних ознак В.К. Колпаков виокремлює такі: по-перше, правовий акт управління може бути опротестований в установленому чинним законодавством порядку; по-друге, наявна певна форма провадження (видання) правового акта управління. Такі акти проваджуються в установленому порядку й офіційно передбаченою процедурою [2, 106].

П.М. Рабінович запропонував такі ознаки актів управління: є формально обов'язковим волевиявленням держави; містять правила поведінки загального характеру; приймаються тільки певними державними органами (або в деяких випадках, передбачених законом, іншими суб'єктами); мають точно визначені зовнішні реквізити (ознаки); публікуються в спеціальних (офіційних) виданнях; поширюють свою чинність на певний час, певну територію, певне коло суб'єктів [8, 64].

Оскільки Державна реєстраційна служба України (далі - Укрдержреєстр) є суб'єктом державного управління й у межах власних повноважень і покладених на неї завдань приймає акти управління, останнім також властиві ознаки, що були викладені раніше, зокрема, вони є виконавчо-розпорядчими; установленими в нормативному порядку; мають державно-владну природу й підзаконний характер.

Отже, правовий акт, прийнятий Укрдержреєстром, є підзаконним, офіційним юридичним документом, який відповідає вимогам законодавства, а також у процесі реалізації якого створюється юридична основа для виникнення, зміни або припинення адміністративно-правових відносин. У правових актах управління Державної реєстраційної служби України (далі - Укрдержреєстр) здійснюються її основні функції.

Правові акти державного управління, також акти Укрдержреєстру, поділяються на нормативні, що встановлюють загальні норми права, та індивідуальні, що встановлюють або змінюють або припиняють конкретні адміністративні правовідносини, звернені до конкретних

суб'єктів управлінських відносин, і їх дія припиняється після здійснення встановлених у них прав і обов'язків, після одноактного їх застосування.

Правові акти управління Укрдержреєстру можна класифікувати за:

а) юридичним змістом - нормативні, індивідуальні;
б) формою прийняття - єдиноначальні (наказ Голови Укрдержреєстру);

в) об'єктом управління - акти щодо реєстрації актів громадського стану, реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців тощо;

г) територією - ті, що поширюються на всю територію України, та ті, що є локальними;

д) вступом у законну силу - ті, що вступають у дію з моменту підписання, із зазначеною датою, з моменту державної реєстрації та опублікування в нормативно встановленому порядку;

ж) строком дії - ті, що є безстроковими (діють до часу, поки не будуть у законному порядку скасованими); ті, що є строковими (із встановленим строком дії); ті, що є тимчасовими (діють за загальним правилом нетривалий строк);

з) формою вираження - ті, які є письмовими (мають визначену нормативно форму й реквізити), і ті, які є усними (накази, розпорядження, команди, вказівки, які передбачаються для оперативного управління).

Форма правових актів Укрдержреєстру встановлена законодавством, ними є накази, які являють собою самостійний різновид актів управління особливої юридичної природи. Вони можуть бути як нормативними, так і індивідуальними [2, 108]. Наказами голови Укрдержреєстру можуть вводитися в дію положення, устави, правила, інструкції.

В юридичній літературі зазначаються умови ефективності правових актів державного управління - законність, доцільність, якість організації виконання, компетентність кадрів тощо [9, 54]. Кожен із зазначених критеріїв ефективності має свої складові. Наприклад, законність правового акта становить: наявність компетенції в суб'єкта управління щодо прийняття акта; відповідність акта вимогам законодавства; відповідність акта суті й змісту закону, на підставі й на виконання якого він приймається; прийняття його в передбаченій законом строк; дотримання процесуальних правил прийняття.

Нормативні акти управління Укрдержреєстру є актами підзаконної адміністративної нормотворчості, в яких конкретизуються норми законодавчих актів і передбачається механізм їх реалізації; визначаються типові правила поведінки у сфері державного управління; встановлюються заборони й обмеження; надаються спеціальні обов'язки у сфері державного управління; координується діяльність окремих учасників державного управління.

Індивідуальні правові акти Укрдержреєстру мають чітко виражений правозастосовний характер, вони встановлюють права й обов'язки для чітко визначених осіб; містять рішення щодо конкретних питань управлінської сфери. До індивідуальних актів управління, враховуючи двояку правову природу наказу, можна віднести безпосередньо накази, а також акти планування, акти реєстрації, акти перевірок тощо. Наказами як індивідуальними актами частіше всього передбачається організація проведення спеціалізованого заходу: акти й доручення Президента України, затвердження планів перевірок, залучення відповідних органів до певної сумісної діяльності тощо. У наказах визначаються різні аспекти виконавчої діяльності. Індивідуальним актом управління Укрдержреєстру, наприклад, є видання на-

казу про призначення державного службовця на посаду.

Відмінність між нормативними та індивідуальними актами управління Укрдержреєстру полягає в тому, що нормативні акти складаються з правових норм, їх прийняття розраховане на певний термін і багаторазове використання, водночас індивідуальні - є рішеннями з конкретних питань, вони використовуються з метою реалізації нормативних актів і є адресними.

Правові акти управління Укрдержреєстру забезпечують реалізацію ряду функцій: забезпечення публічних інтересів; регулювання на основі законів загальних і конкретних відносин; здійснення державних цілей і виконання державних завдань тощо.

У сучасних умовах актуальним є питання застосування такої форми прояву владної волі як доручення. Зважаючи на важливий, з точки зору характеристики правових явищ, поділ права на приватне й публічне [10, 108], слід вирізняти доручення в приватному та доручення в публічному праві. Якщо в приватному праві доручення є результатом погоджених консенсусних дій, так би мовити результатом домовленостей сторін, то в публічному праві доручення є втіленням владної ініціативи органу, що займає вищий організаційно-правовий рівень (під таким слід розуміти правове становище в ієрархічно побудованій системі органів виконавчої влади [11, 152]).

Доручення в приватному праві, зокрема, у цивільному як одному з визначальних галузей регулятивного права [11, 108], є правовою формою погоджених дій двох або більше суб'єктів права, взаємовідносини між якими ґрунтуються на юридичній рівності сторін, їх непідвладності один одному, самостійності в організаційних і майнових сферах, ініціативності учасників і диспозитивних нормах [12, 8]. Інша річ, якщо йдеться про доручення, що застосовується в управлінських відносинах як юридично владній діяльності органів виконавчої влади, яка втілюється в безпосередньому керівництві соціально-політичним, соціально-культурним і господарським будівництвом [13, 168].

У відносинах типу "влада - підпорядкування" доручення застосовується як окрема форма реалізації владної ініціативи, що знайшло своє широке застосування в рамках публічно-правових відносин після прийняття Закону України "Про центральні органи виконавчої влади" від 17 березня 2011 р. № 3166-VI (далі - Закон) [14]. За результатами аналізу змісту Закону можна стверджувати, що застосування доручення як прояву скерованої в односторонньому порядку владної волі значно збільшене за колом суб'єктів владних повноважень, які наділені правом його застосування.

Можна припустити, що застосування доручення стало наслідком правотворчої діяльності фахівців з низьким рівнем підготовки, а також об'єктивної необхідності швидкої розробки й впровадження власної національної правової бази на початку 90-х рр. ХХ ст. Доручення, таким чином, стало відголосом поширеності практики правового регулювання відносин шляхом застосування відомчих актів (інструкцій, положень, правил тощо). Досить впливовим виявився той фактор, що вітчизняні нормотворці, особливо в перші роки незалежності держави, не мали необхідного досвіду творення законодавства, необхідного для перехідного періоду [15, 31].

Наразі можна ствердно заявити, що доручення є досить суперечливою формою прояву владної волі, більше схоже на проміжну, між підзаконним правовим актом і неофіційним проявом волі суб'єкта владних повноважень, форму реалізації відносин, застосування якої має

внутрішньовідомчий характер. Метою доручення, судячи з його змісту, є оперативний і швидкий вплив суб'єкта владних повноважень на суспільні відносини.

Отже, в умовах поглиблення трансформаційних процесів, формування нових інститутів та організаційних структур важливим і актуальним завданням є вивчення, аналіз і систематизація актів органів державного управління, зокрема, центральних органів виконавчої влади, як у цілому, так і окремо.

Література

1. Про заходи щодо запровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України № 810/98 від 22 липня 1998 року. - [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98/conv/print1333656174328711>.

2. Колпаков В.К. Правові акти державного управління: поняття, властивості, види // Адміністративне право. - 2003. - № 3.

3. Адміністративне право: Загальна частина: навч. посібн. / за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.В. Зуй. - Х.: ООО "Одиссей". - 2012.

4. Мицкевич Л.А. Правовые акты органов исполнительной власти как форма государственного управления: хрестоматия по дисциплине "Административное право". - Красноярск, 2008.

5. Кивалов С.В. Адміністративне право України: Навч. посібн. - 5-е вид., перероб. і доп. - О.: Фенікс, 2011.

6. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / пер. з рос. / О.Ф. Скакун. - Х.: Консум, 2001.

7. Общетеоретическая юриспруденция: Учебный курс:

Учебник / под ред. Ю.Н. Оборотова. - О.: Фенікс, 2011.

8. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. - 5-е вид. зі зм.: навч. посібн. - К.: Атіка. - 2001.

9. Кивалов С.В. Адміністративне право України: навч.-метод. посіб. - 2-е вид., перероб. і доп. - О.: Юрид. л-ра. - 2002.

10. Харитонов О.І. Адміністративно-правові відносини (проблеми теорії): Монографія. - О.: Юрид. л-ра, 2004.

11. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В.Б. Авер'янов, В.А. Дерещ, А.М. Школик та ін.; за заг. ред. В.Б. Авер'янова. - К.: Юстініан, 2007.

12. Гражданский кодекс Украины: науч.-практ. комментарий / Е.О. Харитонов, И.Н. Кучеренко, Е.И. Харитонов и др. / под ред. д.ю.н., проф. Е.О. Харитонova; доц. Н.Ю. Голубевой. - 6-е изд. с зим. и доп. - Х.: ООО "Одиссей", 2008.

13. Административное право Украины: учебник / под общей ред. С.В. Кивалова. - Х.: ООО "Одиссей", 2006.

14. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI // Голос України. - № 65. - 2011. - квіт.

15. Ковальський В.С. Правотворчість: теоретичні та логічні засади / В.С. Ковальський, І.П. Козінцев. - К.: Юрінком Інтер, 2005.

*Харченко О.О.,
асистент кафедри адміністративного і фінансового
права Національного університету
"Одеська юридична академія"
Надійшла до редакції 21.10.2012*

УДК: 342.9.07

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ПОВ'ЯЗАНІ З АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИМ СТАТУСОМ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Харченко Ю. Г.

Місцеве самоврядування, будучи одним з проявів публічної влади міцно увійшло у механізм державного управління. Через органи місцевого самоврядування та їх посадових осіб держава вирішує нагальні проблеми своїх громадян. Саме тому неприпустимим для держави є абстрагування від проблем і потреб територіальної громади, органів та їх посадових осіб.

Метою дослідження є вироблення концептуальних засад і обґрунтування нового розуміння адміністративно-правового статусу посадових осіб місцевого самоврядування.

Завданнями дослідження є з'ясування позицій сучасних учених-адміністративістів щодо елементів адміністративно-правового статусу посадових осіб місцевого самоврядування.

Сьогоднішня дійсність функціонування й розвитку місцевого самоврядування дозволяє нам стверджувати, що однією з його особливостей в Україні є надмірне посилення в механізмі його здійснення ролі сільського, селищного, міського голови, внаслідок чого місцеве самоврядування на рівні територіальних громад представляє щось на кшталт президентської форми правління, коли представницькі органи фактично не мають можливості впливати на виконавчі органи, очолювані відповідними місцевими головами. А вже голова, який за результатами виборів стає керівником відповідної ради та її виконавчого органу, може стримувати й "блокува-

ти" рішення представницьких і виконавчих органів, що об'єктивно створює основу для постійних конфліктів між ними, а також спростовує поширену тезу про обмеження його фактичних повноважень, - справедливо зазначає В. Борденюк [1, 131]. І це вказує на недосконалість вітчизняного законодавства в цій сфері.

Тому вважаємо, що адміністративно - правовий статус цієї посадової особи (як і вся система організації влади на місцях) потребує відповідного вдосконалення, також і на конституційному рівні, хоча об'єктивно переважна більшість таких питань не є предметом конституційного регулювання. О. Прішкіна пояснює це тим, що на рівні місцевого самоврядування, як незмінно наголошується в літературі, не діє принцип поділу влади, згідно з яким побудована система центральних органів державної влади [2, 82]. Як слушно зазначає автор, за своєю природою місцеве самоврядування на рівні територіальних громад є однією з форм децентралізації виконавчої влади, суть якого полягає у виконанні Конституції й законів України в процесі самостійного вирішення питань місцевого значення в інтересах відповідних територіальних громад. При цьому, якщо діяльність представницьких органів спрямована здебільшого на виконання Конституції й законів України, то їх виконавчих органів - на виконання також рішень відповідних рад [2, 83]. Саме тому вважаємо, що система управління в межах територіальних

© Ю.Г. Харченко, 2012